

Györke Zoltán

A FESTŐMŰVÉS Z MAGÁNYA

LÁTOGATÁS PUXBAUM JENŐ FESTŐMŰVÉSZNÉL

Dorogon, az Esztergomba vezető főúti menti földszintes bányász „egyenházak” egyik egyszobás lakásában kerestem fel Puxbaum Jenő festőművészt. Kinn, a lépcsőfeljárónál lerakott kartonok jelzik, hogy

jó helyen járok. Benn Jenő bácsi a szinte az egész szobát betakaró reklámkartonra hajolva szorgoskodik. Az egyik, lejárt reklámrizót eltünteteti, hogy helyet adjon a másiknak.

A falakon, a szoba ikerfülkéjében festmények, képek. A legtöbb olajképen esztergomi tájat, városrészt ismerek fel. A sziget hatalmas fasorai több „rálátásból”, az ezeréves város jellegzetes épületei. Puxbaum Jenőt kevesen ismerik a megyében, az országban – képzőművészeti életünkben pedig – sajnos – soha nem tartották számon. Képeit nem kéri a megyei, városi tárlatokra, ő nem vádol, nem hibáztat. Az ellen is tiltakozik, hogy írjak róla. „Minek? – kérdi. – Fölösleges”. A festőművész immár 72. életévébe lépett, s eddig mindössze egyetlen képe szerepelt az esztergomi művészek egyik tárlatán. Küldött három-négy festményt, egyet válogatott be a zsűri, aztán többet erre a hagyományos tárlatra se hívták. Pedig megérdemelte volna, hogy odafigyeljenek rá, mert karakteres, gyönyörű színvilágú posztimpreszionista festményeivel csak gazdagította volna a megyei tárlatokat. Önálló kiállításra pedig nem is gondolt. „Soha nem volt annyi pénzem, hogy keretet vásároljak a képeknek, nem olcsó multság egy kiállítás” – mondja. Pedig egész életében azért összegyűlt annyi alkotása, hogy kitellene belőle egy önálló tárlat.

Élete nem nevezhető művészetletnek, sorsa se művészsorsnak. Ki tudná ma már megmondani,

miért így történt, talán ő maga is tehet róla. Soha nem a könnyebb oldalát kereste az életnek, erre módja se volt. Esztergomban született, onnan került 1932-ben a Képzőművészeti Főiskolára. Csók István osztályában végzett két évet, aztán baloldali szervezkedés gyanújával Csókot Vaszaryval, a többi haladó szellemű művésszel együtt nyugdíjazták. Akkor Glatz Oszkár osztályába került, szintén kitűnő mesterhez. Anyjáiék Esztergomban építkezni kezdtek, állami kölcsönt nem kaptak, abba kellett hagynia a tanulást, segíteni, keresni kellett, támogatni a családot. Évekig moziplakátokat, kirakatokat festett, 1938-ban újra jelentkezett a főiskolára, hogy folytassa abbamaradt tanulmányait. Burghardt Rezső lett a mestere, nála fejezte be tanulmányait, de továbbképzésre iratkozott be, mert egy sor portrémegrendelése volt a fővárosban, s így vasúti kedvezményt is kapott. Aztán jött a háború, a fogságban cukros zsákra rajzolta a tiszteteket, bajtársai képét. A háború után a dorogi bányamérnökségen helyezkedett el, volt csillás, hordozta a felszerelést a „mérnök úr” után, végül minden dekorációt vele készítettek a nagyközségben. Később annyira kevés volt a fizetése, hogy előbb a szobafestőkhoz szegődött, aztán elvégzett egy szivattyúkezelői tanfolyamot. Nyugdíjba pedig már az egyik közeli tsz ládakészítő üzeméből ment. Ezekre a munkahelyeken bizony nem volt ideje, lehetősége a festésre, ha az ihletet fellobbantották is benne. Dolgozott becsületesen egész életében, s ha akadt annyi pénze, festéket vásárolt, festőállványhoz állt. Kevés volt az ilyen ihletett pillanat. Lehet, hogy másképpen, a művészi tehetségét kiteljesítő irányba is alakíthatta volna a sorsát. De ő nem tanítani ment, hanem fizikai munkát végezni. S közben elszálltak az évek pótolhatatlanul, visszatéríthetetlenül.

– Igaz, kevés képet festettem, mégis teljesnek, eredményesnek érzem az életemet. – mondja. – Tíz éve vezetem az üvegyári művelődési központ

Horváth Kálmán és felesége, 1960-as évek

képzőművész szakkörét, azelőtt a dorogi szakkört irányítottam, ahonnan több művész nőtte ki magát. Így Árvai Ferenc szobrász, Furlán Ferenc grafikus és mások.

– Az üveggyári szakkör jelenti nekem a művészetben való feloldódást, a családot is pótolja, hiszen egyedül élek, feleségem régebben meghalt. A szakkörökre büszke vagyok, s arra is, hogy rendszeresen megtartjuk házi tárlatunkat, részt veszünk a megyei amatőr kiállításokon. Örömet jelent, ha látom, hogy valamelyik tanítványomnak szépen sikerült megfogalmaznia gondolatát. A szakkör jelenti nekem a kapcsolatot a művészettel.

Puxbaum Jenő „újabb” képein Dorog házaival, dömösi, esztergomi, nagymarosi, lillafüredi, hollóházi hangulatokkal találkozhatunk. Ez arra vall, hogy az utóbbi években, nyugdíjazása után sokat

jár a közeli-távoli gyönyörű hazai tájakon. „Én kezdetől posztimpresszionistának tartom magam, természet után festek, dolgozok, s itt nem lehet hasból csinálni semmit. Remélem, az én képeim érthetőek maradnak az embereknek. Lehet, hogy ma ez nem divat, de én ennél a hagyományos stílusnál maradok”.

Vannak költők, akiknek életében nem jelenik meg önálló kötetük, mégis költők, benne élnek az irodalmi köztudatban, vannak festőművészek, akik nem rendeztek soha önálló tárlatot. De festőművészek. Ilyen Puxbaum Jenő is. Mióta nyugdíjas, intenzívebben fest, alkot. Reméljük, telik még erejéből-energiájából, hogy önálló kiállítása alkalmából üdvözölhessük majd az idős művészt. S végre jelen lesz megyei művészeti életünkben is...

(*Dolgozók Lapja* 1988. április 16.)

Őnarckép, 1945

Tájkép aknatoronnyal